

הפיוטים פמוך ללידתם — ועליירי כך נבלו קורם זמנם ולא עשו פירות... קבי" עה ביאליקית" זו בדבר ביאוש שירה מת אמתת בשירת זלדה וקובנר, שהיא בבחינת הנחת אבן-מצבה גלותית על השירה העיבית רית-ישראלית הישיגה החלקים במהלך שני הדורות השיריים האחרונים.

זלדה, משוררת-החצר של רום, התודעה היהודית" מייסודו של שרה-הינדון לשעבר, זלמן ארן, הצליחה ליצור סיגנון שירה שבו חברו יחד תערוכת של ציפויי יהדות סיני תטית סכאריגית, על בסיס של גולמיות ארץ-ישראלית-העובדת (מנוחתה עדן). תיח" בורת-המילים של זלדה משולה לגשר של נייר בין השמרנות ללידת הטנו היהודי מרצון, במאה-שערים שבירושלים, לבין אובדן האידיאות החברתיות של ארץ-ישי" ראל החופשית. שירתה היא בגדר כלי ריק ושקוף שבו נלכדו מילים מחוץ להקשר השירי וההיסטורי של ההתפתחות התרבוית תית בארץ. כלי ריק, המשמש קדרום להי

זלדה

ביד גורמים תרבותיים שליילים...

פור בו ביד גורמים תרבותיים שליטים שמגמתם להפוך את האשלייה של נוזל ססי החיים היהודי-מסורתי לעמארציות שאחזה בחברה הישראלית. השקפה זו מתגלמת בשירתה של זלדה.

לפני שנים אחדות הגדיר את זלדה אחד ממבקרי-הספרות, ספק בהערכה ויותר בי זילנול: "כך היתה כותבת אימו של בראי ליק — אילו כתבה שירה! משורר צעיר אחד, גם יותר בניסוחיו, הגדיר את זלדה פעת ניתוקה של זלדה מתוך ההווייה הישראלית האמיתית במילים: "זלדה — זה לא משוררת, זלדה — זה נושא-ניסוחי משוררין".

על כל פנים, בתקופה שבה הצליחו נשים-משוררות כדליה ברקוביץ ויונה וולך להתגבר על המילכוד הנשי, ולהעמיד עצמן בראש מחדשות השירה בארץ — ובעיקר מדובר בתרומתה של יונה וולך ליצירת תכנים וכלים חדשים לשירה הי עיברית של שנות ה-70" — ויש לראות בהענקת הפרס למשוררת בעלת השבס מעשה של סרות-רות, אטימות וסגירות כלפי רוחות התקופה והמפכה הלשונית של השפה העיברית, מעשה שראוי לו הי כינוי שטבע ח"צ ביאליק, כמעשה "ארס של עכאני".

"שימושון" צעיר, שגדרו לו כן" לילה כשבע מחלפותיו..."

חתן הפרס, אבא קובנר, אשר למרות 30 שנות כתיבתו בלשון הנביאים המת- נבאים עדיין לא למד להתנבא שירה ולהי פחד שפה זו שגורה על קצה עטו כך שהיא יוצאת חורקת, מתפרקת ומתפוקקת, מבלי שתצליח להתלכד לכדי משמעויות שריות מקוריות כלשהן.

שירתו של אבא קובנר, למרות שהיא נכתבת באותיות הספר הקדוש, הש"ס ושאר הספרים, אינה שירה עיברית, ועל אחת כמה וכמה היא לא-ישראלית. זוהי שירה בעלת פוילה בולטת לניסיונות שיריים הי געשים בארצות שמעבר לים, שירה שי מתחבה חושב משום-מה, לתומו, שכל האני שים מלבדו בארץ הזאת אויילים, בורים

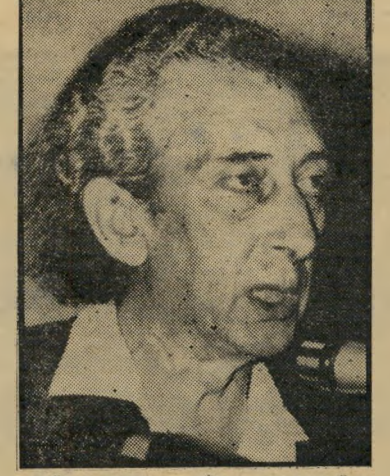
ואטומים ובעיקר חסרי נגיעה וידיעה בי ניסיונות של שירה "לטרסטיט" או "קונקרטיט", שירה של תירגומה הי עיברי זכה בפרס זה.

האמת היא שבשטח זה נעשו ניסיונות רציניים על-ידי דויד אבידן, שהקדים בי עשור שנים את חתן הפרס. שלא לדבר על שירתה של יונה וולך, שהצליחה לצקת מתכונות חדשות לשירה העיברית בנוסח זה, ושניהם — ללא הפלקאטיות הזולה והחיצונית של ניסיונותיו של קובנר.

כך שעל תרומתו של אבא קובנר לשירה העיברית ניתן לצטט מעט מדבריו של ח"צ ביאליק על זלמן שניאור, אותו הגדיר: "שימושון" צעיר, שגדרו לו כן-לילה כל שבע מחלפותיו... איש לא ראהו כשהש בצמיתת שיניו וציפורניו, ואיש לא ראהו גם כהואבסון... מתוך הכינוי היער, עז ואמיץ, וינק פתאום לקראתכם, כשטרפו כמרפר בין שיניו החדות ולהט ניצחון כעיניו..."

בניסיונות שירתו, ובאורחות-כמשורר של אבא קובנר, מתגלמים למעשה כל הי סממנים המקובלים בעולם של משורר-חצר, פולטרק לעת-מצוא (תפקיד אותו מילא במלחמת תש"ח), ומנהל-חשבונות-משורר, ררי שסוכניו פוזרים על פני הפלאנטה כור לה. הוא לא רעב שעה שמשוררי האמת רעבו במדינה בראשית שנות ה-50, ושירתו מעודה לא רבה את ריבם של הנדכאים התמדוכאים. יחד עם זאת פעלו בהתמדה שליחי בפלאנטה, "נספחי התרבות" של סיפרות "דור הפלמ"ח" על מו"לים זרים שפירסמו את ביכורי תרגומיו, ועיתים אף הצליחו בכך. אבל אם לשוב להגדרותיו הארסיות של ח"צ ביאליק את שירתנו הצעירה, הרי קובנר: "מיסותו כטיסת סניר נית: מלאה עקלקלות ומרי וחן, מת- חטא הוא לפני כתיבתו ככח יחיד, מתעלם מתוך סינוק ופועט מרוב יופי...".

"נאקת-פרא" של תובע בלא

חתן אבא קובנר

גזלו בין לילה כל שבע מחלפותיו..."

נתבע...". האופנתיות ההפכפכה הרור דפת את שירתו של אבא קובנר, החל מהגטו הבורע דרך מאניפסטים נקמנים ללוחמי מילחמת-השיחור נגד המצרים, והתובעים את דריסתם בגלגלי גיפיים ובי שחייה באגמי דם של אלה, דרך חרי אליוס הסוציאליסטי של "מפ"ם הייסטר רית" וכלה בלהקת קצב על הר גריזים, מעידים על כך שהרבה מציגורות השירה שנשתתמו לנו — לא נפתחו כלל בניסד יגות השירה של אבא קובנר. ואם להמי שיך ולצטט מתוך נאומו הנזעם של ח"צ ביאליק, הרי ללחן פרס ביאליק הם בבחינת: "ביציאתם לאוויר העולם שיהי קה להם תכף שעת-רצון נגמרים: כל אווירם נתבשם מריה, גאולה... בעקימת שפתיים שמתו מפיהם הקטן את הדר הי צמב אל ה,עטינים" של סיפורתנו החדשה שנחמלאו בינתיים חלב הי...".

הגדרה ביאליקית נוספת לנוסח שירה מאולתר זה, המחשב את קימו בעקרות ובאתמול המופיף, ובכזב המילה וברי קנות החברה הסובבת, זכה בעצם הענקת הפרס בשמו של ח"צ ביאליק במעין חזר

* הכוונה לשירה המתמקדת רובה ככך לה בעומק האותיות, והפיוניות, בניגוד לזו העוסקת במילים וחריזה.

תמת של רבנות מעל ערוות המילים. זמן הראוי להמשיך ולצטט מתוך שירתנו הצעירה: "...פגומים-מעט ועילגיל-שון, הי עומדים לפני התיבה ומפצחים בפצח, כול- עים כאקרוכטיים חרכות עקומות של חרי זים ואבני חציץ של, אף קוצץ, ופולטים אורים עשנים של, לפירי להבות' כשהם מציצים כל פעם כעין אחת לצידם של פוד ההכמנים והנבונים' שבכחול המזרח...".

"...שירה-צעקה זו, שעיקר יניקתה מן הארץ, כשהיא פונה מאינם כלפי שמיים ריקים ומתדפקת על שערים שוממים — גרנל צערה המכיל איוב והשמן בירח: פע- מים כשהיא נחפזת לנאקת-פרא של תובע בלא נתבע, ופעמים שהיא נשמטת ונחבטת ארצה בלא כוח קורם ככד, שירד כחזי קה — ולא מצא סדן תחתיו...". ושירה זו קה — לא מצאה סדן של מילים מתחתיה.

מצער למדי שבימים אלה, שבהם סוף כל סוף הופכת העיברית לשון שורשית, לשון טבעית, למשוררים ששפת-אמם היא העיברית ולא האידש או הפולנית — הענקת פרס ביאליק לזלדה ולאבא קובנר משולה לניסיון עיקש להשיב את, גלגל ההיסטוריה של תולדות השירה העיברית לאחור, לעבר יוון-המצולה של היותה לשון-כתב ולא שפת-דיבור.

לסיכום, ראויה הגדרתו של ביאליק לי מגמה זו: "הטעם והכוח של העיברי הי קרמוני ניטלים ממנו, לא עמדו בו אלא האנחה היהודית וה,אוי' היהודי, זו האני הה גלולית, המשונה והמיוחדת, שטיכי עה לייחד במגע אפילו שיייענעבים אי- טלקיים וניגונייהם...". הכל דיברי ביאליק חיים.

וכל שנתר להוסיף על שירת חתן וכלה שכאלה, שנתקדשו בפרס ביאליק אחד, הוא ה,אוי' היהודי, האנחה הגלולית, שמי יתן ותהא האחרונה בשירה העיברית.

תולעי תרבות

קריקטורה

המשבר שפקד את אגודת הסופרים הי עיבריים בשנים 1972/3 על רקע קבלתם של סופרים ערבים לאגודה, והפיכתה לי אגודת-סופרים ישראלית, הביא בסופו של דבר לפילוגה*, הידלדלותה, וראשית תהי ליק התאבדותה ואובדן החיוניות שלה נזי קקת אגודה שעיסוקה ברוח.

בניציון תומר

את אגודת הסופרים העברים ונציגי אגודת-סופרים קיקוניות בלשונות ערבית, אידיש, רוסית, פולנית, פינית, אנגלית, סרי בית, קרואטית, אספרנטו, סוהאילית, אמהי רית ועוד כמה לשונות.

בראש אירגון סופרי ישראל, שהוקצה לו חדר לשימוש של פעם אחת בשבוע, בי בית מטריניווסקי, בית אגודת הסופרים העבריים, "מונה" נשיא לאירגון סופרי ישי

* סופרים כעמוט עוז ויורם קניוק לא שבו כלל לפעילות באגודת הסופרים אחרי המשבר.

ראל, משהו בסיגנון הייגריך בל, נשיא סופרי גרמניה, או ארתור מילר, ראש סופי רי ארצות-הברית.

אלא שנשיא אירגון סופרי ישראל, הי מתרגם צני ארד, מלבד הכבוד הייצוגי ומשכורת חלקית זכה, בעצם, בנושאות זהותת-ערך ממשלת נשיא התאחדות הי קינסקאים או המרברבים. במילים אחרות: אחרי שהוקמה הפקציה, המשיכה אגודת הי סופרים העברים בפעילותה השוטפת על בסיס גזעני מובהק, כאשר מעליה מוצבת הסוואה של אירגון סופרי ישראל, אירגון המזכיר במהותו את המדינות הציבעו- ניות" שמיסד בימים אלה בזו אחר זו הד"ר פורטרס בדרום-אפריקה.

מלבד חוברת שהקיפה את נאומי העסי קנים-המייסדים בישיבת היסוד של אירגון סופרי ישראל, פעילויות האירגון הסתכמו במינס אפס, ולא רק שדבר לא נעשה להשוואת מצבו של הסופר הערבי בארץ, אלא שמצבו אף הורע בה.

לפני שבועיים תמה הקדנציה הראשונה של נשיא אירגון סופרי ישראל, אירוע שי כינס שנית את העסקנים המייסדים* שבחרו בנשיאו השני של האירגון. הנשיא הנבחר הוא יועזר-לשעבר של שרה-הינדון-התרבות-לשעבר לענייני חי- נוד ותרבות, בניציון תומר, שפירסם בי צעירותו סיפורי-שירה כחוש ומחזה בשם ילדי הצל.

מעמדו הרישמי החדש של יועזר-השר לשעבר כנשיא מרוקן סמכויות, הוא המי חשה מעצבה לירידת קרנה של הסיפי רות העיברית, הנאחות בקרנות המיבנה הי כספיים של המדינה הנמסרים לידי אגודת סופרים שעבר זמנה במקום שיימסרו הי כספים לידי אירגון-על שיקיף את כל סופי רי ישראל, וידאג להם. כל מי שטוען כי קיים טיעון אידיאולוגי ציוני כלשהו לגבי אי-התפרקותה של אגודת הסופרים העבריים, מן הרצוי שינמק את תהליך התרח- קותם של סופרים עיבריים צעירים ובול- טים** מאגודה זו, שהפכה לקריקטורה של הסיפרות העיברית.

בחטף

פיצעי-בגרות

נספח-התרבות באנגליה לשעבר, משה דור, אינו יכול להיפרד מזיכרונותיו הי סיפורותיים-תרבותיים של לונדון. ציפורי- שיר תל-אביביות מצייצות כי את ממציתו הראשונה של חודש דצמבר בילה הנספח- לשעבר יחד עם רעייתו, על חשבון משלם המיסים ושרי-החוק, בהתרפקות על מושא זיכרונותיו, בלונדון. העילה לנסיעתו של דור, ששב אך לפני זמן קצר ממישרתו זו, היא הוצאת-הלאור של אנתולוגיה מתורגמת נוספת מהשירה העיברית לאנגי לית בהשראתו של משה דור שהוא, בין שאר עיסוקיו, גם משורר. עורך כתביעת תל-אביבית נודע הגיב, למישמע סיבת הי נסיעה של משה דור, אמר, "דור דור ונוסי עיו..." הוסיף שיש לכנות עכשיו את הנספח לשעבר בתואר, "המשורפף (המשורר המעופף) הלאומי".

משורר עיברי חדש נולד. כך מסתבר ממיכתב ממוען למדור זה שהגיע מסטודנט ישראלי צעיר בשם יובל פריצקי, שבמיסגרת מחקרו פגש ברקטורית של המכון לאמנויות של דרוס קליפורניה, שסיפרה לו: "ביקר אצלנו הי משורר שלכם, חנוך כרטוב (פיצעי בגי רוח) והוא קרא משיריו בפני הסטודנטים, בתירגום לאנגלית. או שהשירים היו רעים, או שהתירגום היה רע. על כל פנים, המי שורך היה דווקא נחמד." — ואנחנו לא ידענו.

ברשימה שפירסם הביבליוגרף הירושלמי יעקב דויד אברמסקי ב- דיעות אחרונות, תחת הכותרת, "האקדמיה הלאומית — אקדמיה לאומית?" הוא הי כיר, בין השאר, כי "כשקרא מנדרלי מו" כר-ספרים את, אריה בעל גוף" של (ח"צ) ביאליק, התרגו ואמר בכעס: אני הייתי תולה אותו, את אריה זה, על שני עמודים — ודי לו ודי לנו..."

* מלבד כמה ששבקו חיים, ואחרים ש נבצר מהם הדבר מפאת זיקנתם המופלגת. ** בוועידת אגודת הסופרים שנערכה בפסח, מנעו ותיקי האגודה על סמך פרט פרוטוקולי קבלתם של סופרים בולטים כיר נה וולך ויצחק ברנר.